

TÍÐARGREIN

Tórbjørn
JacobsenJóannes
EidesgaardHans Pauli
StrømHergeir
NielsenJógvan
SundsteinEdmund
Joensen**Hans Pauli Strøm**Fyrrverandi løgtings- og lands-
stýrismaður fyri Javnaðarflokkinn

Vit hava virknasta og longsta arbeiðslívið

– og ikki brúk fyri hóttanarpolitikkinum hjá høgrasamgonguni

Ofta býr fals undir frium skinni má ásannast, tá man samanber fegur orð hjá høgrasamgongunar sosialpolitisku oddakvinnum við tann eldra politiska veruleikan, ið heldur er kaldur hóttanar- og ræðupolitikkur móti núverandi og komandi eldri ættarliðum. Pensjónsaldurin skal setast upp til 70 ár. Privat eftirlønartrygging skal tvingast við lóg og troka samhaldsfastar almanna pensjónir til viks. Sambýlir og røktarheim skulu niðurlagast. Og figgarliga ábyrgdin av eldrarøktini skal blakast út í ótryggleikans kommunala klútateppa.

Ikki sakligar grundir fyri hægri pensjónsaldri

Tað er blivin politiskur prædikutekstur flestastaðni í Europa, at pensjónsaldurin má setast upp sum hyggiráð móti útreiðsluvøkstrinum av veksandi eldraættarliðum, samstundis sum færri verða í vinnuførum aldri.

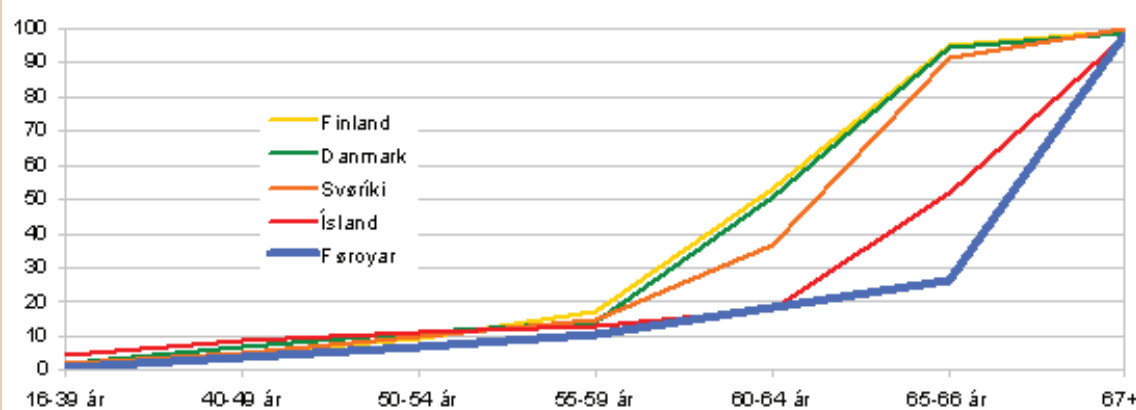
Tó tað er út frá heilt øðrum veruleika enn okkara: "OECDs ferske fremskrivningar viser at pensjónsaldren i snitt vil øke til 65 ár i 2050" (tíðarritið Mandagmorgen.no).

Um vit samanbera við onnur lond í okkara heimsparti, eru ikki sakligar grundir fyri eini hækking av pensjónsaldrinum í Føroyum:

- Onga aðra staðni er so lítil partur av fólkinum undir 67 ár pensjonistar
- Vit hava longu sum er tann hægsta pensjónsaldurin.
- Vit hava tann størsta partin av fólkinum, sum er virkin á arbeiðsmarknaðinum.
- Onga aðra staðni er so stóru partur av tí eldra fólkinum so longi virkin á arbeiðsmarknaðinum.

Fægst pensjonistar undir 67 ár

Alla aðrastaðni eru tey flestu blivin pensjonistar langt áðrenn okkara mark á 67 ár. Tá snýr tað seg bæði um aldurs- og fyrítíðarpensjonistar.

Mynd 1. %-partur av fólkinum, ið eru pensjonistar, Norðurlond 2011

Sjálvt tá vit bara samanbera okkum við hini norðanlondini – sí Mynd 1 – hava vit nógv færri pensjonistar í mun til fólkatalið í einstøku aldursbólkunum. Sjónligast hjá teim 65-66 ára gomlu, har bara 25% í Føroyum eru pensjonistar, samanborið við 50-95% í hinum londunum.

Hægsta pensjóns- og fráfaringsaldur

Aðrastaðni stríðast tey við, at tey flestu fara ov tíðliga av arbeiðsmarknaðinum og minka tí um inntøkuskapandi partin av fólkinum. Her snýr tað seg lutvíst um tann formliga pensjónsaldurin, tá fólk fáa rætt til pensjón, og lutvíst um tann veruliga fráfaringsaldurin, tá fólk gevast. Í flestu londum er trupulleikin, at fólk gevast á arbeiðsmarknaðinum, langt áðrenn tey eru komin upp til pensjónsaldur.

Mynd 2 vísir, at hjá bæði monnum og kvinnum eru tað bert Føroyar, Ísland og Noreg, sum hava formligan pensjónsaldur við 67 ár. Alla aðra staðni liggur hann millum 60 og 65 ár. Og tá tað snýr seg um veruligan fráfaringsaldur, er hann nógv hægstur í Føroyum og Íslandi, bæði hjá monnum og kvinnum. Samanbera vit við Danmark, er hann útvið 7 ár hægri hjá okkara monnum, og gott 4 ár hægri hjá okkara kvinnum. (fráfaringsaldur er frá OECD-talvum, har føroyski aldurin ikki er við, men er her settur varisliga sum tann íslendski - tó at hann hjá okkara monnum helst er enn hægri).

Vinnutíttleikin er størstur í Føroyum

Tað sum øll lond stremba eftir við alskyns tiltøkum, er at so stóru partur av fólkinum sum møguligt er arbeiðsvirkin og inntøkuskapandi - og haraftrat, at fólk eru í arbeiðslívinum sum longest.

Mynd 3 vísir, at samantikið fyri

Mynd 2. Formligur pensjónsaldur og veruligur miðal fráfaringsaldur, OECD 2011